

DVADESETE DUBROVAČKE LJETNE IGRE

Od 10. srpnja do 25. kolovoza u Dubrovniku održane su »XX dubrovačke ljetne igre« — festival svjetskih razmjera i naša najveća kulturna manifestacija. Ovogodišnji program igara bio je opsežniji i bogatiji nego drugih godina zbog njihova jubileja — dvadesete godine postojanja i kontinuiranog djelovanja. Kroz 47 ljetnih dana održano je preko stotinu priredaba što znači prosječno više nego dvije dnevno. Premda se u dubrovačke tvrđave, trgove i atrijske jedinstveno uklapaju dramska djela (kao Hamlet na Lovrijencu), ipak glazbene izvedbe daju posebnu draž ljetnim igrama, posebno one duhovnog sadržaja koje su redovito najposjećenije priredbe ljetnih igara. Stoga će se naš prikaz na njih posebno osvrnuti. No najprije kratki pregled učesnika ovogodišnjeg festavala. Na igrama sudjelovali su veliki simfonijski ansambli: Praška filharmonija, Orkestar romanske Švicarske, Zagrebačka filharmonija, Simfonijski orkestar RT Zagreb i Gradski orkestar iz Dubrovnika. Komorni sastavi su bili brojniji. Iz Zagreba nastupili su Zagrebački solisti, Zagrebački kvintet, Zagrebački kvartet i Komorni orkestar RT Zagreb, iz Ljubljane komorni sastav »Slavko Osterc« te dva inozemna: vodeći svjetski komorni »Amadeus kvartet« iz Londona i »I musici« iz Rima. Osim zborova RT Ljubljane, Zagreba, Beograda i Dubrovnika nastupili su odlični zborovi Amherst College glee Club iz SAD i komorni zbor »Madrigal« iz Bukurešta. Na igrama je sudjelovala samo jedna operna kuća »Teatro massimo« iz Palerma.

Treba posebno istaći prisustvo brojnih vokalnih i instrumentalnih solista od kojih su svi redom svjetska poznata imena kao: Galina Višnjevska, sopran — SSSR, Izabela Penagos, sopran — Španjolska, Vladimir Ružđak, bariton — Zagreb, Miroslav Čangalović, bas — Beograd, Konstantin Kukla, violina — Varšava, Wolfgang Schneiderhan, violina — Beč, Isaac Stern, violina — SAD, Henri Honegger, violoncello — Švicarska, Matislav Rostropović, violoncello — SSSR, Nicanor Zabaleta, harfa — Španjolska, Gadrum-Margarete Schmeiser cembalo — Austrija, Nikita Magalov, glasovir — SAD, Claudio Arrau, glasovir — Čile, Pavica Gvozdić, glasovir — Zagreb, Jean Costa, orgulje — Pariz i brojni drugi. Izvedbama su dirigirali Oliviero de Fabritiis, Boris Hajkin, Bruce McInnes, Marin Constantin, Vaclav Neumann, Paul Klecki, André Scharlet, Lovro Matačić, Milan Horvat, Borivoje Simić, Antun Nanut, Krešimir Šipuš, Lojze Lebić, Ivo Petrić. Ovom pregledu treba pribrojiti folklorne ansamble iz Skoplja, Beograda, Zagreba i Dubrovnika te nastup američkog baleta THE GLEX TETLE DANCE COMPANY.

Obzirom na programa treba istaknuti da je organizator nastojao ugoditi različitim potrebama slušalaca te je uvrstio u repertoar djela najstarijeg stvaralaštva do avangardnih suvremenih stremljenja domaćih i stranih skladatelja. Zastupane su velike operne, oratorijske i simfonijske forme kao komorne i solističke tako da je svaki slušalac mogao ponešto iz bogatog programa od preko 70 glazbenih priredaba izabrati za sebe.

Komorni zbor AMHERST COLLEGE GLEE CLUB iz SAD uveo nas je u tajnu renesansnog stvaralaštva s djelima Des Presa, Vittorije, Gallusa i drugih. Sastav izvanrednih glasovnih mogućnosti djelovao je neposredno ali s manje vjernosti i u stilskoj interpretaciji. Dubrovački dirigent Antun Nanut izvršno je interpretirao Bachov Magnificat i Mozartovu Krönungsmesse koja je u akustičnoj dominikanskoj crkvi odzvanjala zanosom raspjevanog orkestra, solista i pjevača. Također u dominikanskoj crkvi izvedena je Poulencova Gloria, Verdijev Te Deum i Stabat mater. Izvedbom je ravnao Krešimir Šipuš. Solističku ulogu te večeri izvršno je izvela sopranistica Penagos. Zajednički nastup zborova RT Zagreb i Dubrovnik ukazao je na nove mogućnosti izvođenja dvozbornih djela. Iste večeri izvedena je i Wagnerova uvertira iz Parsifala. Zvukovi te romantične skladbe provlačili su se kroz svodove crkve stvarajući jedinstveni ugođaj. Lovro Matačić je nastupio tri puta. Prvi put sa zborom i orkestrom RT Zagreb u franjevačkoj crkvi kada su izvedeni Haydnova Nelson misa i Mozartove Vespere, te drugi put sa zagrebačkom, a treći put sa češkom filharmonijom na Držićevoj poljani. Sva tri puta Matačić je zasluženo pobrao jedinstveni festivalski aplauz. Beogradski Radio zbor izveo je slušateljstvu gotovo nepoznatu Liturgiju Sv. Ivana Zlatoustog od P. I. Čajkovskog. Vrhunski doživljaj ljetnih igara dao je završni koncert Orkestra romanske Švicarske i Zbora RT Beograd na kojem su izveli Beethovenovu Missu sollemniss. Dirigirao je izvršni Paul Klecki. U umjetničkom pogledu to je zaista bio svečani završetak dvadesetogodišnjeg jubileja ljetnih igara što je djelomično zasluga i solističkog kvarteta Ljiljane Molnar-Talajić, Biserke Cvejić, Luigi Ottolini i Borisa Carmeli. Izvršna je bila i izvedba IX simfonije u interpretaciji Zagrebačke filharmonije pod ravnanjem Milana Horvata. Idealni akustički odnosi dominikanske crkve sigurno su ponešto pridonijeli da je ta dubrovačka izvedba IX simfonije bila zaista prava »himna radosti«. To je ujedno bio prvi koncert Zagrebačke filharmonije nakon uspjele turneje po gradovima SAD. Na festivalu su bili zapaženi mnogi izvršni solistički koncerti kao koncert na orguljama pariškog orguljaša Jean Coste, zatim pijaniste Claudia Arrau. Posebno nas veseli uspjeh pijanistice Pavice Gvozdić koja je raznovrsnim programom i izvršnom izvedbom oduševila slušateljstvo. Ne treba isticati da su i ostali solistički i komorni zborni i simfonijski nastupi bili na velikoj umjetničkoj visini. Zapravo na »Dubrovačkim ljetnim igrama« osrednja izvedba je iznimka. I slušateljstvo i izvođači na ovom našem festivalu računaju sa vrhunskim dostignućima, a posebno na to paze i organizatori kojima je pošlo za rukom da ovaj naš jedinstveni festival podignu na svjetsku razinu. Sigurno to nije išlo lako u samom početku jer su igre nikle iz skromnih dubrovačkih snaga, postepeno se širile, kvalitetno uzdizale da bi u svom drugom deceniju postigle svoj vrhunac. To i zaslužuje grad koji je u povijesti hrvatske kulture stvorio klasiku na svim vidovima naše umjetnosti.

NOVE ORGULJE U ZAGREBU I OREHOVICI

NOVE ORGULJE U KAPELI SS. »NAŠE GOSPE« U ZAGREBU

Profesor Mladen Stahuljak vrlo je mudro i promišljeno izradio dispoziciju za nove orgulje u kapeli ss. »Naše Gospe« u Zagrebu.

- I man.
1. Cij. flauta 8'
2. Principal 4'
3. Mješanica 2—3
C—a II man.
4. Drv. poklopnik 8'
5. Rog 4'
6. Oktava 2'
7. Kvinta 1 1/3
Pedal C f¹
8. Duboki bas 16'

Spojevi: II—I I-Ped II-Ped. Tutti, Tremolo, Žaluzije. Pneumatski sistem (Kegellade) s 8 kombiniranih registara (1 i 5, 2 i 6, 3 i 7, 4 i 8). U ormaru je smješteno 396 svirala. Prospekt je izrađen u stilu renovirane kapele.

Realizaciju ove dispozicije izvela je firma Heferer — Zagreb i vrlo savjesno i solidno izgradila nove orgulje. Izborom mjera koje odgovaraju prostoru, izdiferenciranom intonacijom i upotrebom dobrog materijala svirala načinjenim prema novim normama, orgulje imaju svjež i živ, a ipak ne tvrd zvuk.

Doprema zraka je dostatno osigurana i kod Tutti-sviranja ne mogu se zamijetiti nikakva zatajivanja zvuka ili pad intonacije.

Čovjek može biti različitog mišljenja kad se radi o pneumatskom sistemu s 4 osnovna i 4 kombinirana registra.

Međutim, u ovom slučaju, trebalo je uistinu imati u vidu mogućnosti, prostor i svrhu u koju su orgulje sastavljene i kod ocjene korisno upotrijebiti sve mogućnosti.

Pokazalo se da je moguće ovakvom dispozicijom postići liturgijsko sviranje (česta promjena forte-piano: zbor-puk, solo-zbor), kao i normalno koncertiranje. Dane su dapače i mogućnosti sviranju Cantus-firmusa u I i II manualu, te u pedalu s odgovarajućom pratnjom.

Nove orgulje su besprijekorno funkcionirale prigodom posvete i prvog koncerta 17. VI 1969.

Za sve ove pozitivne činjenice svakako treba zahvaliti vrlo dobroj dispoziciji profesora Mladena Stahuljaka i savjesnoj izgradnji firme Heferer kao i intonaciji uređenoj prema novim normama (Klang-ideal).

Čestitam graditelju orgulja gospodinu Ivanu Faulendu, koji je, us-

prkos skromnih sredstava i mogućnosti, uspio izgraditi nove orgulje koje odgovaraju potrebama na vrlo zadovoljavajući način.

Karl Norbert Schmid

NOVE ORGULJE U KUSTOSIJI

Župna crkva bl. Nikole Tavelića otkupila je od tvrtke cav. FRANCESCO ZANIN & FIGLI Codroipo (Udine) prenosne orgulje koje su bile izložene na svećeničkom tečaju u Zagrebu održanom 4—7. II 1969. godine.

Orgulje su se sa svoja tri prenosna ormara dobro uklopile u ambijent kora ove nove crkve. Dispozicija orgulja je slijedeća.

- I manual
principal 8'
ottava 4'
quintadecima 2'
ripieno (19+22)
flauto 8'
II manual
bordone 8'
flauto 4'
viola 4'
silvestra 2,
quinta 1' 1/3
tremolo
pedal
subasso 16'
bordone 8'

Zastupani su svi normalni oktavni spojevi, kolektivi i druga tehnička pomagala suvremenih orgulja.

Orgulje imaju 10 realnih registara i dvije transmisije, dva manuala i pedal. Traktura je električna. Sviraočnik je građen po normama koje su na snazi u romanskim zemljama. Opseg manuala ide od C—c4, a pedala od C—g1. Upotrebljeni su klini kontakti što osigurava izdržljivost i savršenstvo u izgovoru. Dispozicija registara je vrlo zgodno postavljena tako da je i uz mali broj registara moguće dobiti širi zvukovni spektar boja. Zvuk orgulja u svim dinamičkim nijansama je nosiv i ugodan. Pleno je jak i svjež pa, premda se radi o relativno velikom prostoru, orgulje zvukovno zadovoljavaju u pianissimu kao i u fortissimu. Izgradnja orgulja pokazuje izdržljivost i solidnost što se vidi i iz činjenice da su par mjeseci bile izložene na otvorenom prostoru u hodniku sjemeništa na Šalati i da ih ponovno nije trebalo priređivati (štirati). Po svojim kvalitetama orgulje zadovoljavaju liturgijskoj a djelomično koncertnoj svrsi. Prednost ovih orgulja je velika i s razloga što ih se može bez velikih poteškoća prenositi. Troškovi postav-

ljanja su minimalni, ne zauzimaju mnogo prostora a potpuno tehnički zadovoljavaju. Stoga ih treba preporučiti manjim crkvama kao veoma dobar instrumenat.

Andželko Klobučar

NOVE ORGULJE U OREHOVICI

21. rujna obavljena je kolaudacija novih jednodigitalnih orgulja župne crkve u Orehovici. Orgulje je izgradio zagrebački graditelj Filip Antolić po veoma pristupačnoj cijeni.

Dispozicija orgulja je slijedeća:

- Manual:
principal 8'
salicional 8'
gedekt 8'
flauta 4'
oktav 2'
dublet 1' 1/3 plus 1'
Pedal:
subas 16'
oktav bas 8'
Spojevi:
manual-pedal
super manual
sub manual

Orgulje su pneumatskog sistema. Smještene su u prekrasni obnovljeni stari prospekt. Zvuk punih orgulja je plemenit i ispunja crkvu, intonacija pojedinih registara je karakteristična. Sviraočnik je veoma lijepo izrađen. Otpor tipaka je dovoljan a razmak između tipaka propisan. Drvene svirale su izrađene iz smrekovine a limene od orgelmetalne. Ove orgulje imale bi sve mogućnosti idealnih liturgijskih orgulja seoske župne zajednice da je graditelj posvetio nešto više pažnje u času samog završavanja orgulja. Kao npr. da ih je za samu kolaudaciju posebno priredio (naštimao), dojam koje bi ove orgulje dale kolaudatorima bio bi odličan. Međutim, pri kolaudaciji pronađeni su neki nedostaci, koje bi graditelj trebao ukloniti. Bilo bi dobro da graditelj orgulja neposredno pred završetak djela pozovu kolaudatora ili drugog stručnjaka koji će svoje primjedbe iznijeti graditelju, a ovaj će ih lako otkloniti prije same kolaudacije. Tako bi nestali mnogi nesporazumi do kojih dođe u ovakvim slučajevima. To najbolje pokazuje slučaj u Orehovici gdje su se lagano uz prethodni susret kolaudatora s graditeljem mogli odstraniti neki nedostaci. Ali uza sve, župa Orehovica je dobila dobre liturgijske orgulje pa župljanima i agilnom župniku Gušti Korparu treba na tom ostvarenju čestitati.

Miho Demović